

Экспертны анализ змяненняў у заканадаўства, якое рэгулюе накіраванне грамадзян у лячэбна-працоўныя прафілакторыі (ЛПП)

Эксперт па пытаннях пенітэнцыярнай сістэмы, юрыст Павел Сапелка, аналізуючы змены ў заканадаўства, якое рэгулюе накіраванне грамадзян у ЛПП, канстатуе, што ЛПП па-ранейшаму выконвае, у асноўным, карныя функцыі, а запланаванае павелічэнне колькасці гэтых устаноў напэўна пацягне павелічэнне колькасці зняволеных у іх грамадзян.

Увесну гэтага года заканадаўцам былі анансаваныя змены ў прававыя акты, якія датычацца накіравання асоб, якія пакутуюць алкагольнай або наркатычнай залежнасцю, у лячэбна-працоўныя прафілакторыі (ЛПП).

З 29.06.2014 уступілі ў дзеянне змены ў Закон Рэспублікі Беларусь "Аб парадку і ўмовах накіравання грамадзян у лячэбна-працоўныя прафілакторыі і ўмовах знаходжання ў іх". У адпаведнасці з новай рэдакцыяй часткі першай артыкула 4 Закона, **у лячэбна-працоўныя прафілакторыі могуць накіроўвацца**

грамадзяне, хворыя на хранічны алкагалізм, наркаманію або таксікаманію, якія на працягу года тры і больш разоў прыцягваліся да адміністрацыйнай адказнасці за ўчыненне адміністрацыйных правапарушэнняў у стане алкагольнага ап'янення або ў стане, выкліканым ужываннем наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў, былі папярэджаны ў адпаведнасці з гэтым Законом аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўныя прафілакторыі і на працягу года пасля дадзенага папярэджання прыцягваліся да адміністрацыйнай адказнасці за ўчыненне адміністрацыйнага правапарушэння ў стане алкагольнага ап'янення або ў стане, выкліканым ужываннем наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў;

грамадзяне, абавязаныя кампенсаваць расходы, затрачаныя дзяржавай на ўтрыманне дзяцей, якія знаходзяцца на дзяржаўным забеспячэнні, якія двойчы на працягу года парушылі працоўную дысцыпліну па прычыне ўжывання алкагольных напояў, спажывання наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў, у сувязі з гэтым былі папярэджаны аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторыі і на працягу года пасля дадзенага папярэджання парушылі працоўную дысцыпліну па прычыне ўжывання алкагольных напояў, спажывання наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў.

Асноўным адрозненнем ад папярэдняй рэдакцыі ўказанага артыкула стала ўказанне на тое, што прыняцце рашэння аб накіраванні ў ЛПП пры наяўнасці да таго фармальных падстаў **стала правам, а не абавязкам суда**. Дагэтуль у Законе выкарыстоўвалася фармулёўка «накіраванню ў лячэбна-працоўныя прафілакторыі падлягаюць ...», што абмяжоўвала судовое разбіральніцтва канстатацыяй і праверкай наяўнасці прадугледжаных законам падстаў для накіравання ў ЛПП і выканання хадайнічаюць органам, які хадайнічае, звязаных з накіраваннем фармальнасцей.

Законом **пашырана кола асоб, якія падпадаюць пад яго дзеянне**: зараз да грамадзян, хворых на хранічны алкагалізм, наркаманію або таксікаманію, адносяцца не толькі грамадзяне Рэспублікі Беларусь, але і замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства,

якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, якім па выніках медыцынскага агляду ўстаноўлены адпаведна дыягназы хранічны алкагалізм, наркаманія або таксікаманія.

У закон ўнесена **новае палажэнне, якое дазваляе абскардзіць папярэджанне аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый**, вынесенае начальнікам тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў або яго намеснікам, вышэйстаячаму начальніку тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў, пракурору ці ў суд.

Парадак падрыхтоўкі матэрыялаў і падачы ў суд заявы аб накіраванні грамадзяніна ў лячэбна-працоўны прафілакторый істотна не змяніўся.

Так, начальнік тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў або яго намеснік на працягу дзесяці дзён пасля атрымання інфармацыі аб прыцягненні грамадзяніна, які папярэджаны аб магчымасці накіравання яго ў лячэбна-працоўны прафілакторый, да адміністрацыйнай адказнасці за ўчыненне адміністрацыйнага правапарушэння ў стане алкагольнага ап'янення або ў стане, выкліканым ужываннем наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў, на працягу года пасля названага папярэджання накіроўваюць гэтага грамадзяніна на медыцынскае асведчанне.

Начальнік тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў або яго намеснік на працягу дзесяці дзён пасля атрымання медыцынскага заключэння, якое пацвярджае, што грамадзянін, названы ў частцы першай гэтага артыкула, з'яўляецца хворым на хранічны алкагалізм, наркаманію або таксікаманію, а таксама што ў яго адсутнічае захворванне, якое перашкаджае знаходжанню ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, падаюць у суд заяву аб накіраванні гэтага грамадзяніна ў лячэбна-працоўны прафілакторый.

Да заявы аб накіраванні грамадзяніна ў лячэбна-працоўны прафілакторый прыкладаюцца: медыцынскае заключэнне аб наяўнасці ў грамадзяніна захворвання на хранічны алкагалізм, наркаманію або таксікаманію і аб адсутнасці захворвання, якое перашкаджае яго знаходжанню ў лячэбна-працоўным прафілакторыі;

копіі пастановаў аб накладанні адміністрацыйных спагнанняў за адміністрацыйныя правапарушэнні, учыненыя грамадзянінам ў стане алкагольнага ап'янення або ў стане, выкліканым ужываннем наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў;

папярэджанне аб магчымасці накіравання грамадзяніна ў лячэбна-працоўны прафілакторый;

дадзеныя аб сямейным становішчы грамадзяніна і наяўнасці ў яго на ўтрыманні непаўналетніх дзяцей.

Начальнік тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў або яго намеснік на працягу трох дзён пасля атрымання медыцынскага заключэння, якое пацвярджае, што ў грамадзяніна, які абавязаны кампенсаваць расходы, затрачаныя дзяржавай на ўтрыманне дзяцей, якія знаходзяцца на дзяржаўным забеспячэнні, які быў папярэджаны аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый і на працягу года пасля дадзенага папярэджання парушыў працоўную дысцыпліну па прычыне ўжывання алкагольных напояў, спажывання наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў, адсутнічае захворванне, якое перашкаджае яго

знаходжанню ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, падаюць у суд заяву аб накіраванні гэтага грамадзяніна ў лячэбна-працоўны прафілакторый.

Да заявы прыкладаюцца:

медыцынскае заключэнне аб адсутнасці захворвання, якое перашкаджае знаходжанню такога грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі;
інфармацыя наймальніка, які заключыў працоўную дамову (кантракт) з такім грамадзянінам, аб уліку працоўнага часу, аб парушэннях ім працоўнай дысцыпліны, у тым ліку якія прывялі да памяншэння яго заробатнай платы (табелі выкарыстання працоўнага часу, загады аб адхіленні ад выканання працы і іншыя дакументы, якія пацвярджаюць факты парушэння працоўнай дысцыпліны) па прычыне ўжывання алкагольных напояў, спажывання наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў;
копіі пастановаў аб судовым загадзе аб спагнанні расходаў, затрачаных дзяржавай на ўтрыманне дзяцей, якія знаходзяцца на дзяржаўным забеспячэнні, рашэння суда аб пазбаўленні бацькоў (аднаго з бацькоў) бацькоўскіх правоў, аб адабранні дзіцяці без пазбаўлення бацькоўскіх правоў альбо аб спагнанні расходаў, затрачаных дзяржавай на ўтрыманне дзяцей, якія знаходзяцца на дзяржаўным забеспячэнні.

Адпаведныя **дапаўненні і змены былі таксама ўнесены ў Грамадзянскі працэсуальны кодэкс** Законам Рэспублікі Беларусь ад 01.07.2014 «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях удасканалення грамадзянскай судавытворчасці»: у раздзел VII главы 29 (Вытворчасць па справах, якія ўзнікаюць з адміністрацыйна-прававых адносін) дададзены § 6-2 - «Асаблівасці разгляду і вырашэння скаргаў грамадзян на вынесенае ў дачыненні да іх папярэджанне аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый і скаргаў грамадзян, якія знаходзяцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, на пастанову аб ужыванні да іх мер спагнання».

Скаргі грамадзян на вынесенае ў дачыненні да іх папярэджанне аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый разглядае суд па месцы жыхарства (месцы знаходжання) заяўніка.

Скаргі грамадзян, якія знаходзяцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, на пастанову аб ужыванні да іх мер спагнання разглядае суд па месцы знаходжання лячэбна-працоўнага прафілакторыя.

Скарга грамадзян на вынесенае ў дачыненні да іх папярэджанне аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый можа быць пададзена ў суд у месячны тэрмін, які вылічваецца ад дня абвяшчэння грамадзяніну папярэджання аб магчымасці накіравання яго ў лячэбна-працоўны прафілакторый, або ад дня атрымання адмовы ў задавальненні скаргі пры абскарджанні папярэджання вышэйстаячай службовай асобе (пракурору), або ад дня заканчэння месячнага тэрміну пасля падачы скаргі вышэйстаячай службовай асобе (пракурору), калі заяўніком не быў атрыманы на яе адказ. Да скаргі грамадзянінам прыкладаецца копія папярэджання аб магчымасці накіравання яго ў лячэбна-працоўны прафілакторый.

Скарга грамадзянаў, якія знаходзяцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, на пастанову аб ужыванні да іх мер спагнання можа быць пададзена ў суд у месячны тэрмін, які вылічваецца ад дня азнамлення грамадзяніна, які знаходзіцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, з пастановай аб ужыванні да яго меры спагнання, або ад дня атрымання

адмовы ў задавальненні скаргі пры абскарджанні пастановы вышэйстаячай службовай асобе (пракурору), або ад дня заканчэння месячнага тэрміну пасля падачы скаргі вышэйстаячай службовай асобе (пракурору), калі заяўніком не быў атрыманы на яе адказ. Скарга падаецца праз адміністрацыю лячэбна-працоўнага прафілакторыя. Да скаргі лячэбна-працоўным прафілакторыям прыкладаюцца дакументы, якія характарызуюць асобу грамадзяніна, які знаходзіцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, яго паводзіны падчас знаходжання ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, копіі дакументаў па матэрыялах пастановы, якая абскарджваецца. Падача скаргі не прыпыняе выканання пастановы, якая абскарджваецца, да вырашэння скаргі. Скарга павінна быць разгледжана судом не пазней чым праз дзесяць дзён ад дня паступлення яе ў суд.

Скарга разглядаецца судом з удзелам заяўніка толькі ў выпадку прызнання судом яго яўкі ў судовае пасяджэнне абавязковай. У іншым выпадку суд задавальняецца толькі вывучэннем пісьмовых зваротаў і матэрыялаў. Адпаведна, заяўнік пазбаўляецца права выслушаць тлумачэнні прадстаўніка лячэбна-працоўнага прафілакторыя, які ўдзельнічае ў працэсе, заяўляць падчас працэсу хадайніцтвы і пярэчанні.

Безумоўна, **гэта палажэнне парушае правы заяўнікоў на справядлівы суд**, аднак Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь рашэннем ад 20 чэрвеня 2014 г. № Р-930/2014 «Аб адпаведнасці Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь Закона Рэспублікі Беларусь "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях удасканалення грамадзянскай судавытворчасці» прызнаў Закон Рэспублікі Беларусь "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях удасканалення грамадзянскай судавытворчасці» адпаведным Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.

Канстытуцыйны Суд звярнуў увагу на палажэнне часткі другой артыкула 358[5] ГПК, якое прадугледжвае, што скарга грамадзяніна, які знаходзіцца ў ЛПП, павінна быць разгледжана судом не пазней чым праз дзесяць дзён ад дня паступлення яе ў суд з удзелам заяўніка, у выпадку прызнання судом яго яўкі ў судовае пасяджэнне абавязковай, і прадстаўніка ЛПП.

«Дадзеная норма, якая дапускае правядзенне судовага пасяджэння без удзелу заяўніка, абумоўлена знаходжаннем грамадзян у ЛПП - арганізацыі, якая ствараецца для прымусовай ізаляцыі і медыка-сацыяльнай рэадаптацыі з абавязковым прыцягненнем да працы грамадзян, хворых на хранічны алкагалізм, наркаманію або таксікаманію, і грамадзян, абавязаных кампенсаваць расходы, затрачаныя дзяржавай на ўтрыманне дзяцей, якія знаходзяцца на дзяржаўным забеспячэнні, у выпадку сістэматычнага парушэння гэтымі грамадзянамі працоўнай дысцыпліны па прычыне ўжывання алкагольных напояў, наркатыхных сродкаў, псіхатропных, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў.

На думку Канстытуцыйнага Суда, такое заканадаўчае рэгуляванне не парушае канстытуцыйнае права асобы, якая знаходзіцца ў ЛПП, на судовую абарону, паколькі ў адпаведнасці з часткай першай артыкула 70 ГПК, заснаванай на частцы першай артыкула 62 Канстытуцыі, грамадзяне маюць права весці свае справы ў судзе як асабіста, так і праз прадстаўнікоў».

Такая пазіцыя Канстытуцыйнага Суда выклікае здзіўленне: Суд цытуе артыкул Канстытуцыі, які прама прадугледжвае права грамадзян асабіста весці свае справы ў судзе. У адпаведнасці з артыкулам 22 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, усе роўныя перад

законам і маюць права без усякай дыскрымінацыі на роўную абарону правоў і законных інтарэсаў. У адпаведнасці з артыкулам 23 Канстытуцыі, абмежаванне правоў і свабод асобы дапускаецца толькі ў выпадках, прадугледжаных законам, у інтарэсах нацыянальнай бяспекі, грамадскага парадку, абароны маральнасці, здароўя насельніцтва, правоў і свабод іншых асоб.

Суд не даследаваў ні меркаванае парушэнне прынцыпу роўнасці бакоў у працэсе, ні магчымасці зняволеных ЛПП на практыцы ажыццявіць сваё права весці сваю справу праз прадстаўніка.

Па выніках разгляду скаргаў грамадзян на вынесенае ў дачыненні да іх папярэджанне аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый скаргаў грамадзян, якія знаходзяцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, на пастанову аб ужыванні да іх мер спагнання, суд выносіць адно з наступных матываваных рашэнняў:

аб пакіданні абскарджваемага папярэджання аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый альбо абскарджваемай пастановы аб прымяненні меры спагнання без змены, а скаргі - без задавальнення;

аб абгрунтаванасці скаргі і адмене папярэджання аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый альбо пастановы аб прымяненні меры спагнання.

Рашэнне суда аб абгрунтаванасці скаргі і адмене папярэджання аб магчымасці накіравання ў лячэбна-працоўны прафілакторый альбо пастановы аб прымяненні меры спагнання падлягае неадкладнаму выкананню.

Законам істотна ўдакладнены парадак выканання рашэння суда аб накіраванні грамадзяніна ў лячэбна-працоўны прафілакторый.

Дастаўку грамадзян у лячэбна-працоўны прафілакторый па-ранейшаму ажыццяўляюць тэрытарыяльныя органы ўнутраных спраў.

Новым з'яўляецца палажэнне аб тым, што ў мэтах дастаўкі ў лячэбна-працоўны прафілакторый грамадзянін можа быць затрыманы тэрытарыяльным органам унутраных спраў на тэрмін да трох сутак на падставе рашэння суда аб яго накіраванні ў лячэбна-працоўны прафілакторый, якое ўступіла ў законную сілу. Затрыманы грамадзянін, які накіроўваецца ў лячэбна-працоўны прафілакторый, утрымліваецца ў ізалятары часовага ўтрымання тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў у парадку і на ўмовах, устаноўленых заканадаўствам Рэспублікі Беларусь для ўтрымання асоб, якія адбываюць адміністрацыйны арышт.

Грамадзянін, хворы на хранічны алкагалізм, наркаманію або таксікаманію, дастаўляецца ў лячэбна-працоўны прафілакторый на працягу пятнаццаці сутак ад дня ўступлення ў законную сілу рашэння суда аб яго накіраванні ў лячэбна-працоўны прафілакторый.

Грамадзянін, абавязаны вяртаць расходы, затрачаныя дзяржавай на ўтрыманне дзяцей, якія знаходзяцца на дзяржаўным забеспячэнні, дастаўляецца ў лячэбна-працоўны прафілакторый не пазней за дзень, які ідзе за днём уступлення ў законную сілу рашэння суда аб яго накіраванні ў лячэбна-працоўны прафілакторый.

З заробтнай платы і прыроўненых да яе даходаў грамадзян, якія знаходзяцца ў лячэбна-працоўных прафілакторыях, утрымліваецца кошт харчавання, адзення і абутку (акрамя кошту спецыяльнага харчавання, спецыяльнага адзення і абутку, іншых сродкаў індывідуальнай абароны), камунальных паслуг і робяцца іншыя ўтрыманні ў адпаведнасці

з актамі заканадаўства Рэспублікі Беларусь.

Кошт харчавання, адзення і абутку, камунальных паслуг утрымліваецца на працягу тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі да поўнага пагашэння.

Пры спыненні знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі няўтрыманы кошт харчавання, адзення і абутку, камунальных паслуг спісваецца на расходы па каштарысе на ўтрыманне лячэбна-працоўнага прафілакторыя.

Парадак разліку і кампенсацыі кошту харчавання, адзення і абутку, камунальных паслуг і іншых выдаткаў, якія падлягаюць ўтрыманню, устанаўліваецца Міністэрствам унутраных спраў Рэспублікі Беларусь па ўзгадненні з Міністэрствам фінансаў Рэспублікі Беларусь.

Пакрыццё ўрон (кампенсаваннем шкоды), нанесенага лячэбна-працоўнаму прафілакторыю, і выдаткаў па вышуку грамадзян, якія знаходзяцца ў лячэбна-працоўных прафілакторыях, у выпадку самавольнага пакідання імі лячэбна-працоўнага прафілакторыя ажыццяўляецца шляхам здзяйснення выканаўчага надпісу.

З гэтай нагоды Канстытуцыйны Суд у рашэнні "Аб адпаведнасці Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь Закона Рэспублікі Беларусь "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях накіравання грамадзян у лячэбна-працоўныя прафілакторыі і аб умовах знаходжання ў іх", прызнаўшы яго адпаведным Канстытуцыі, тым не менш, указаў: "Канстытуцыйны Суд адзначае, што норма пункта 16 артыкула 2 Закона, якая прадугледжвае пакрыццё ўрон (кампенсаваннем шкоды) шляхам здзяйснення выканаўчага надпісу, не ў поўнай меры ўлічвае прававыя пазіцыі Канстытуцыйнага Суда, выяўленыя ў вышэйназваных рашэннях, і прапануе заканадаўцу ў працэсе ўдасканалення заканадаўства зыходзіць з выкладзеных у дадзеных рашэннях Канстытуцыйнага Суда прававых пазіцый адносна судовай абароны і палажэння часткі першай артыкула 60 Канстытуцыі, якая гарантуе кожнаму абарону яго правоў і свабод кампетэнтным, незалежным і неперадузятым судом у вызначаныя законам тэрміны".

У адпаведнасці з артыкулам 8 Закона, грамадзянін можа быць накіраваны судом у лячэбна-працоўны прафілакторый на тэрмін у дванаццаць месяцаў.

Знаходжанне грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі можа быць падоўжанае па рашэнні суда на тэрмін да шасці месяцаў пры наяўнасці ў яго вызначанай законам сукупнасці спагнанняў, у выпадку адсутнасці яго без паважных прычын ў лячэбна-працоўным прафілакторыі звыш адных сутак, адсутнасці яго без паважных прычын ў лячэбна-працоўным прафілакторыі менш адных сутак паўторна на працягу трох месяцаў, а таксама ў выпадку несвоечасовага вяртання яго з сацыяльнага адпачынку па непаважлівых прычынах.

Новая рэдакцыя артыкула прадугледзела **правіла, па якім знаходжанне грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі можа быць скарачана** па рашэнні суда на тэрмін да шасці месяцаў на падставе заключэння адміністрацыі лячэбна-працоўнага прафілакторыя аб магчымасці скарачэння тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі.

Заклучэнне адміністрацыі лячэбна-працоўнага прафілакторыя аб магчымасці скарачэння тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі павінна змяшчаць звесткі аб аказанні грамадзяніну, які знаходзіцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, медыцынскай і псіхалагічнай дапамогі, аб праходжанні ім прафесійнай

падрыхтоўкі, перападрыхтоўкі, павышэнні кваліфікацыі, яго стаўленні да працы, аб адэкватным успрыманні выхаваўчага ўздзеяння, аб падтрыманні ім роднасных сувязяў і іншыя звесткі, якія сведчаць аб магчымасці скарачэння тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі. Грамадзянін, які знаходзіцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, у адносінах да якога разглядаецца магчымасць скарачэння тэрміну знаходжання ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, не павінен мець спагнанняў, тэрмін яго знаходжання ў лячэбна-працоўным прафілакторыі павінен складаць не менш за шэсць месяцаў.

Заклучэнне адміністрацыі лячэбна-працоўнага прафілакторыя аб магчымасці скарачэння тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі павінна ўтрымліваць выснову на падставе звестак, указаных у частцы другой гэтага артыкула, аб тым, што грамадзянін не мае патрэбы ў прымусовай ізаляцыі і гатовы да адаптацыі ў грамадстве. Указанае заключэнне зацвярджаецца начальнікам лячэбна-працоўнага прафілакторыя.

Начальнік лячэбна-працоўнага прафілакторыя, зацвердзіўшы заключэнне адміністрацыі лячэбна-працоўнага прафілакторыя аб магчымасці скарачэння тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, накіроўвае ў суд заяву аб скарачэнні тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі. Да заявы прыкладаюцца заключэнне адміністрацыі лячэбна-працоўнага прафілакторыя аб магчымасці скарачэння тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, характарыстыка грамадзяніна, які знаходзіцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, і яго асабістая справа.

У адпаведнасці з артыкулам 393-11 ГПК, заявы аб падаўжэнні тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, скарачэнні тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі падаюцца лячэбна-працоўным прафілакторыем у суд па месцы знаходжання лячэбна-працоўнага прафілакторыя.

Такім чынам, ініцыятыва скарачэння тэрміну зняволення ў ЛПП можа зыходзіць толькі ад адміністрацыі ЛПП, узбуджэнне грамадзянскай справы па ініцыятыве грамадзяніна, зняволенага ў ЛПП, законам не прадугледжана.

У адпаведнасці з Грамадзянскім працэсуальным кодэксам, заявы аб падаўжэнні тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, скарачэнні тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі разглядаюцца судом на працягу трох дзён ад дня іх паступлення ў суд з абавязковым удзелам прадстаўніка лячэбна-працоўнага прафілакторыя.

Гэтая норма не прадугледжвае ўдзел у судовым пасяджэнні і ўлік пазіцыі і тлумачэнняў зняволенага ў ЛПП грамадзяніна пры вынясенні рашэння аб падаўжэнні тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, скарачэнні тэрміну знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі.

Да падставаў для спынення знаходжання грамадзяніна ў лячэбна-працоўным прафілакторыі аднесена ўступленне ў законную сілу прысуду суда аб асуджэнні грамадзяніна, які знаходзіцца ў лячэбна-працоўным прафілакторыі, да пакарання ў выглядзе арышту, пазбаўлення волі, пажыццёвага зняволення, смяротнага пакарання, абмежавання волі з накіраваннем у папраўчую ўстанову адкрытага тыпу. Раней гэтае пытанне законам не было ўрэгулявана.

У сувязі з прадастаўленнем органам унутраных спраў права затрымліваць на тэрмін да трох сутак грамадзян, што накіроўваюцца ў лячэбна-працоўны прафілакторый, **унесены змены і ў Закон Рэспублікі Беларусь "Аб парадку і ўмовах утрымання асоб пад вартай"**.

У новай рэдакцыі адпаведнай нормы ўстаноўлена, што:

ізалятары часовага ўтрымання прызначаныя для кароткачасовага ўтрымання пад вартай затрыманых у адпаведнасці з Крымінальна-працэсуальным кодэксам Рэспублікі Беларусь.

У ізалятарах часовага ўтрымання тэрытарыяльных органаў унутраных спраў таксама ўтрымліваюцца:

затрыманых ў адпаведнасці з Крымінальна-выканаўчым кодэксам Рэспублікі Беларусь; затрыманых грамадзяне, якія накіроўваюцца ў лячэбна-працоўныя прафілакторый Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь.

У ізалятарах часовага ўтрымання на тэрмін да трох сутак могуць утрымлівацца асобы, у дачыненні да якіх у якасці меры стрымання ўжыта заключэнне пад варту, да накіравання іх у следчыя ізалятары.

У ізалятары часовага ўтрымання могуць пераводзіцца асобы, якія ўтрымліваюцца пад вартай у следчых ізалятарах, у выпадках, калі гэта неабходна для выканання працэсуальных дзеянняў за межамі населеных пунктаў, дзе знаходзяцца следчыя ізалятары, з якіх штодзённая дастаўка іх немагчымая, на час выканання працэсуальных дзеянняў. Падставай для такога пераводу з'яўляюцца пастанова органа крымінальнага пераследу альбо пастанова (вызначэнне) суда.

У асобных памяшканнях ізалятара часовага ўтрымання тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў могуць утрымлівацца адміністратыўна арыштаваныя і асобы, у дачыненні да якіх прыменена адміністратыўнае затрыманне за здзяйсненне адміністратыўных правапарушэнняў, за якія можа быць накладзена адміністратыўнае спагнанне ў выглядзе адміністратыўнага арышту ці дэпартацыі, а таксама асобы, у дачыненні да якіх прыменена адміністратыўнае затрыманне за ўчыненне ў стане алкагольнага ап'янення адміністратыўных правапарушэнняў, за якія можа быць накладзена адміністратыўнае спагнанне ў выглядзе адміністратыўнага арышту (пасля іх працверазення), пры адсутнасці ў структуры тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў цэнтра ізаляцыі правапарушальнікаў органа ўнутраных спраў або магчымасці ўтрымання названых асоб у цэнтры ізаляцыі правапарушальнікаў органа ўнутраных спраў.

Норма аб тым, што затрыманых грамадзяне, якія накіроўваюцца ў лячэбна-працоўныя прафілакторый Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, утрымліваюцца ў ізалятары часовага ўтрымання тэрытарыяльнага органа ўнутраных спраў у парадку і на ўмовах, устаноўленых заканадаўствам Рэспублікі Беларусь для ўтрымання асоб, якія адбываюць адміністратыўны арышт, у дадзеным законе адлюстравання не знайшла.

Сумуючы выкладзенае, варта адзначыць наступнае:

- Дзяржава ў асобе заканадаўчых органаў падтрымлівае існаванне карнага інстытута, першапачаткова недасканалага з пункту гледжання захавання прынятых на сябе міжнародных абавязацельстваў у галіне забароны прымусовай працы і адвольнага пазбаўлення волі;

- Прымусовая ізаляцыя ў лячэбна-працоўным прафілакторыі для медыка-сацыяльнай рэадаптацыі з абавязковым прыцягненнем да працы ўсё больш дадае рысы, характэрныя для пазбаўлення волі;

- Канстытуцыйны кантроль ігнаруе парушэнне фундаментальных правоў чалавека заканадаўствам аб ЛПП і практыкай яго прымянення.

Безумоўна, прымусовая ізаляцыя ў лячэбна-працоўных прафілакторыі для медыка-сацыяльнай рэадаптацыі з абавязковым прыцягненнем да працы (змяшчэнне ў ЛПП) у мінімальнай ступені вырашае задачу лячэння хранічнага алкагалізму, наркаманіі або таксікаманіі. Як заўважыў у сваім інтэрв'ю¹ намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па нацыянальнай бяспецы Валерый Гайдукевіч, "на жаль, калі такі чалавек вяртаецца з ЛПП, ён пачынае паводзіць сябе па-ранейшаму". Дэпутат звярнуў увагу, што пакуль не вядзецца статыстыкі на конт таго, колькі ж людзей вылучаецца пасля прафілакторыяў ці хаця б не злоўжывае алкаголем доўгі час. Такім чынам, ЛПП па-ранейшаму выконвае, у асноўным, карныя функцыі. Плануемае павелічэнне колькасці ЛПП напэўна пацягне павелічэнне колькасць зняволеных у іх грамадзян.

---

¹ <http://house.gov.by/index.php/, 279,35454,1,, 0,,, 0.html>